

GALAMBOSI LÁSZLÓ VERSEI

Karácsony

Karácsonykor körbejár a fenyőfa.
Füstőlőből lekúszik a szalonna.
A sonka is ereszkedik utána.
Rábólint a készülődő kolbászra.
Círadás a tél konduló kapuja.
Havasházán sipot serkent a duda.
Megy a pásztor jégrogyasztó csizmában,
Angyal topog csillagozott irhában.

Ringatjuk a subás bölcsőt mindnyájan,
aranyrojtos, jégrogyasztó csizmában.
A fiúnak fogunk szárnyas lovakat,
ne ülje a barkával szórt szamarat.
Botunkat a jászol mögé támasztjuk.
Jézuskánkat királyunkká választjuk.
Hóvirágból fonunk neki koronát.
Batyujába teszünk sonkát, szalonnát.

Elefántesontfehér tetők

Elefántesontfehér tetők, márványhasú hold-csiga,
szórják tükrös szikrájukat batyut vivő csacsira.
Batyut vivő csacsi szája lilaszirmú tulipán.
Mária, menny arany ága, lebeg József ács után.
Éj-királynő pártájára feltűzte a hegyeket,
hegyek fölé lángcsillagot, lássanak az emberek.

Rezeg pálmák árnyas tornya. Félített báránylej mozog.
Nyájat őrző tüzek mellett ébrednek a pásztorok.

Olmos bottal kopogtatva
pisloznak, zöld csillag ontja
üstökösnagy sugarát.
Kőfehér a farkas foga,
de a szalma-istállócska
védi sovány udvarát.

Körbe-körbe pásztorok,
csörgő-láncú táncosok.
Mulasson a kiskirályka.
Páralombos homlokára
szög-korona ne virradjon.
Emlőadó Boldogasszony,
báránylejök gyapjas sátra
leheljen szép fiacskádra
nyájszeleget, vas erőt.
Ne rogyassza a tetőt
villámfényű szél-pata.
Nő a csillag, égi fa.
Három király szakállá
ér farkasprém-csizmára,
jászol előtt bölcsen áll:
Gáspár, Menyhért, Boldizsár.

Parancsvivők csődőrei nyeriteenek, bő lomb alatt
lopakodva zokog József, vezeti a szamarat.
Mária kék köntösébe öleli a gyermeket,
sárkányfalkák kutatják a tűzbeomló hegyeket.

Zsugorodj fény, illanó.
Meg ne marja vad kopó
fehér ruhás kiskirálykát,
(emlőadó édesanyját,

*József ácsot ne mutassad)
szomját forrás, könnyű harmat
verje. Szegény pásztor, király:
Gáspár, Menyhért, hű Boldizsár
csizmanyoma, bocskor-pora
ne árulja. Sziklák foga
tündércsontját ne roppantsa.
Ne tépje le töviság
fejéről a koronát.*

*Elefántcsontfehér tetők, márványhasú hold-csiga,
szórják tükrös szikrájukat batyut vivő csacsira.
Kopog a bot, a vándorbot, pára-gyolcsos kőveken.
Mért lármáznak kakasaid aranytornyú Betlehem?*

SÁRY GIULA

MICHELANGELO TANULMÁNYOK (2)

A KÉZ VALÓBAN ÉZSAUÉ

A művészettörténet négy Michelangelótól alkotott pietát tart számon. A Rómait (Szent Péter temlom), a Firenzeit, a Palestrina és a Rondanini Pietát. Az első teljesen befejezett, a világhírt hozó, a közismert. A Firenzei Pietát *Ascanio Condivi*, Michelangelo életének egykorú krónikása ismerteti, de művének egy előző helyén már utal rá a következőképpen: „Az elhagyott Krisztus minden tagja elernyedt és tehetetlenül esik le, azonban teljesen különböző állásban, mint azon a szobron, amelyet Michelangelo a Pescarai Marchesának készített, valamint a Madonna della Febbrétől is különbözik.” Ezt a gondolatsort folytatva az LV. fejezetben így ír: „Ezen úrnő (Vittoria Colonna) kérésére egy meztelen Krisztust csinált (nem rajzolt, festett — megjegyzés tőlem), amidőn a kereszt-ről emelik le, mely mint elhagyott holttest szentséges anyja lábai elé esnék, ha két karjánál fogva nem tartaná két kis angyal. Ő pedig a kereszt lábánál ül, könnyes, fájdalmas arccal, mindkét kezét tárt karokkal égnek emelve, mintha azt mondaná, ami a kereszt tövére írva olvasható... A kereszt hasonló ahhoz, melyet a fehérek 1340-ben a dőghalál alkalmából vittek körül.” Ebből az idézetből az derül ki, hogy Michelangelo saját siremlékének szánt Firenzei Pietáján kívül még készített, azaz faragott egy pietát Vittoria Colonnának, de ennek nyoma veszett. A Palestrina Pietà nem jöhet szóba, mivel 1536-ban kezdődött ideális barátsága Vittoria Colonnával, és tizenhat éven át tartott annak haláláig, a kérdéses mű pedig 1553-ban készült. Tehát egy pietának mindenképpen nyoma veszett? Elpusztult, vagy talán lappang valahol?

Michelangelo pietái között van egy problematikus, a Rondanini Pietà. Kétalakos, Mária és Jézus összefonva, összesimulva áll. Talpazatán Michelangelótól idegen helyesírással és tőle idegen betűtípussal kivésve olvasható a mű címe és a készítő neve. Eddig utolsó szoborművének tartották, amellyel valami újat, a régi, heroikus stílusát meghaladót akart volna kifejezni. Van azonban a művön, az alakok jobb oldalánál egy szépen kifaragott karcsonk, amely nincs összefüggésben sem Jézussal, sem Máriával. Egy tört kar, mely lecsüng, ernyedten, mint a szárnyaszegett madár. Egy önmagában is tragédiát sejtető kar, semmi más. Sőt, két tragédiát, mert egyet a szobor fejezett ki, melyhez készült, és egy másikat, annak a szobornak tragikus sorsát, amelyből csak ez a karcsonk maradt.

De mit keres ez a kar a tőle felfogásban, kidolgozásban teljesen idegen művön? Ha ott van, akkor nem később került-e rá? Nem, bátran mondhatjuk, ennek semmi értelme nem volna, hanem feltétlenül előbb. Biztos, hogy a Rondanini Pietà márványa előzőleg másnak készült. Ebből az előző műből csak ez a kar, valamint valószínűleg Jézus két alsó lábszára maradt, mivel azok ugyancsak stílus- és aránytörést jelentenek az agyongyötört márványroncson. Ha egy olyan